

มาตรการที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการ ถุงพลาสติก

SAY NO!
TO PLASTIC BAGS

เป้าหมายของการวิจัย

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ศึกษาวิจัย
โดยมีรายละเอียดดังนี้

ศึกษามาตรการ การจัดการถุงพลาสติก
ในประเทศไทยและต่างประเทศ

หาแนวทางการสื่อสารต่อสาธารณชนที่เกี่ยวข้อง
ในการลดการใช้ถุงพลาสติก

ศึกษามาตรการทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมของประชาชน ในการลดการใช้
ถุงพลาสติก

ERTC ปักหมุดรักชโล

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม (สส)

ERTC Network

DEQP

ข้อสรุปจากการเสวนา

การลดการใช้ถุงพลาสติก ต้องคำนึงถึงการ
ใช้วัสดุอื่นทดแทนจะเป็นปัญหาหรือไม่

ภาครัฐต้องให้การส่งเสริมการลดการใช้
ถุงพลาสติกอย่างจริงจัง การเก็บค่าธรรมเนียม
ต้องบริหารจัดการเงินที่ได้อย่างชัดเจน

ภาครัฐต้องส่งเสริมการลดการใช้ถุงพลาสติก
อย่างจริงจัง และ**ทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือ**

ปฏิเสธ

ยอมรับ

90%

จากการวิจัยกลุ่มประชาชน 2,000 ตัวอย่าง
ร้อยละ 90 เห็นด้วยว่าถุงพลาสติกเป็นปัญหา
และยอมรับค่าธรรมเนียมถุงละ 1 บาท

มาตรการที่เกี่ยวข้องในการจัดการถุงพลาสติก

จังหวัดที่อยู่อาศัย

กรุงเทพฯ และปริมณฑล

จังหวัดอื่นๆ 83.24% 16.76%

การศึกษา

ประถมศึกษา/ต่ำกว่า	9.51%
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	33.38%
อนุปริญญา/เทียบเท่า	13.28%
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	39.75%
ปริญญาโท	3.87%
สูงกว่าปริญญาโท	0.20%

การเดินทางไปซูเปอร์มาร์เก็ต

เดิน	1.67%
รถยนต์ส่วนตัว	42.79%
รถประจำทาง	15.10%
แท็กซี่/ตุ๊กตา	2.65%
รถจักรยานยนต์	37.79%

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งสิ้น

2,040 ตัวอย่าง

เพศชาย
37.21%

เพศหญิง
62.76%

อายุเฉลี่ย 34.75 ปี

รายได้เฉลี่ย 16,200.73 บาท/เดือน

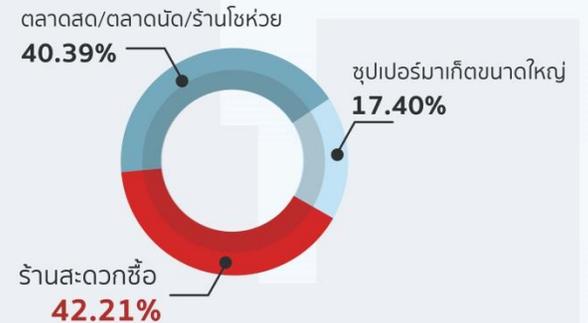

อาชีพ

ข้าราชการ/ลูกจ้างของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	13.68%
พนักงานเอกชน	19.71%
เจ้าของธุรกิจ/อาชีพอิสระ/ค้าขาย	18.63%
ผู้ใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป	17.06%
เกษตรกร/ประมง	5.98%
นักเรียน/นักศึกษา	19.22%
พ่อบ้าน/แม่บ้าน/เกษียณอายุ/ว่างงาน	5.74%

สถานที่จับจ่ายซื้อสินค้า

ERTC ปักหมุดระดับโลก

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม (สส)

ERTC Network

DEQP

พฤติกรรมการจ่ายสินค้า และปริมาณการใช้ถุงพลาสติก

1

ร้านสะดวกซื้อ

(เช่น 7-11, แฟมิลีมาร์ท, 108ซีอ)

ซื้อสินค้า **3.9** ครั้งต่อสัปดาห์

ใช้ถุง **2.4** ใบต่อครั้ง

2

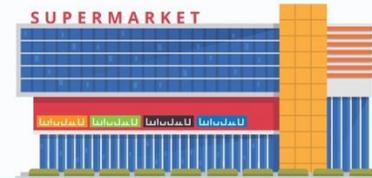
ตลาดสด/ตลาดนัด/โชห่วย

ซื้อสินค้า **3.5** ครั้งต่อสัปดาห์

ใช้ถุง **4.1** ใบต่อครั้ง

3

ซูเปอร์มาเก็ตขนาดใหญ่

ซื้อสินค้า **2.6** ครั้งต่อสัปดาห์

ใช้ถุง **4.4** ใบต่อครั้ง

ERTC ปักหมุดรักโลก

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม (สส)

ERTC Network

DEQP

ทัศนคติด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

>85%

เห็นด้วยว่าควรให้ความสำคัญกับการ**แก้ปัญหาเศรษฐกิจก่อน**การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

>60%

เห็นด้วยกับการ**จัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม** แม้ว่าอาจจะทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น

>86%

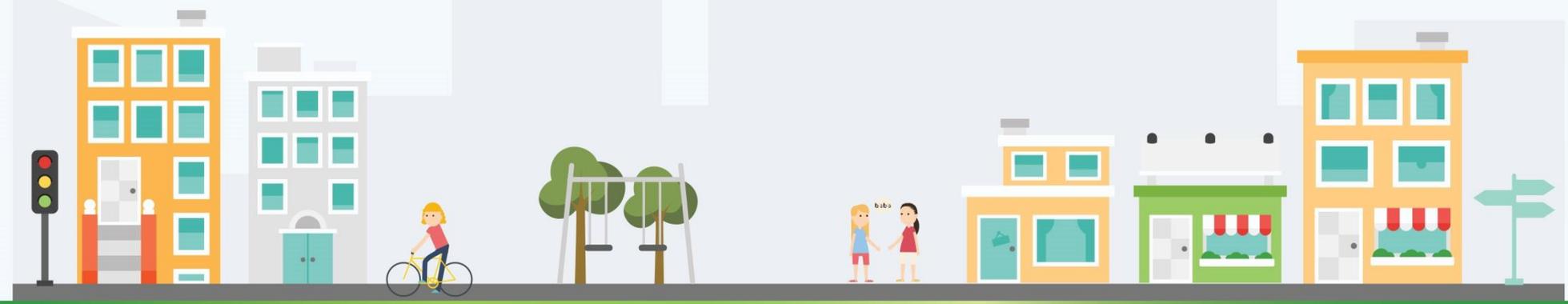

ยินดีซื้อ**หลอดประหยัดพลังงาน** ที่มีราคาสูงกว่าหลอดไฟฟ้าปกติ แต่สามารถประหยัดค่าไฟฟ้าได้

>60%

ไม่เห็นด้วยว่าปัญหาโลกร้อนเป็นปัญหาเร่งด่วน ที่ต้องได้รับการแก้ไข

ERTC ปักหมุดรักโลก

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม (สส)

ERTC Network

DEQP

พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติก และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก
เมื่อซื้อสินค้าน้อยชิ้น

เตรียมถุงผ้า/ถุงพลาสติก
ใช้แล้ว ไปใส่สินค้า

เลือกรับแต่บรรจุภัณฑ์
แทนการใช้ถุงพลาสติก

คัดแยกขยะรีไซเคิล
ก่อนนำไปทิ้ง

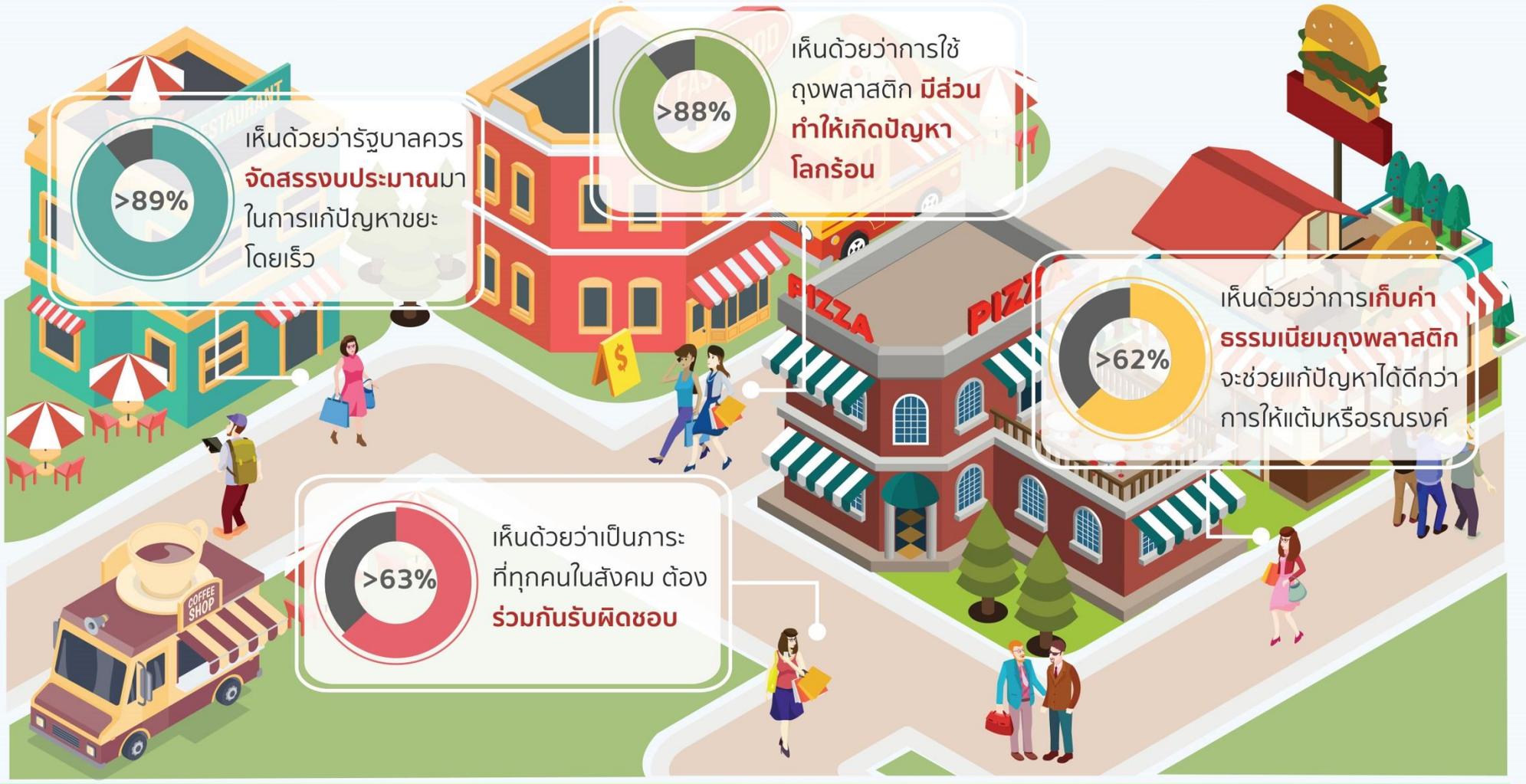
เปิดไฟ พัดลม หรือทีวี
ทิ้งไว้ แม้ไม่ได้ใช้

คัดแยกขยะเป็นพิษ
ออกจากขยะทั่วไป

ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาขยะถุงพลาสติก และ นโยบายในการจัดการถุงพลาสติก

มาตรการที่เกี่ยวข้องในการจัดการถุงพลาสติก

การประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักสถิติและเศรษฐศาสตร์ด้าน WTP และ WTA

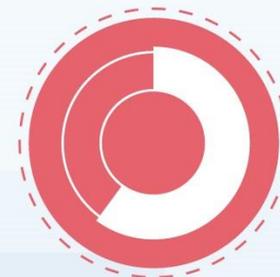
การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยแบบผสมผสาน

การวิจัยเชิงปริมาณ

เป็นการเสนอแนะมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน ในการลดการใช้ถุงพลาสติก ที่เหมาะสม

วิเคราะห์หาค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay : **WTP**) และ ความเต็มใจที่จะยอมรับ (Willingness to Accept : **WTA**) ของประชาชน เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก

ERTC ปักหมุดรักชโล

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม (สส)

ERTC Network

DEQP

ข้อสรุปจากการ Focus Group

เห็นด้วยในหลักการเกี่ยวกับแนวทาง
การ**ประเมินค่า WTP**
และ WTA ที่จะนำมาใช้
กำหนดค่าธรรมเนียม
/อัตราการจ่ายคืนเงินสด

ตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย
การ**จัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้**
เหมาะสมกว่าการให้คืนเงินสด

การกำหนดค่าธรรมเนียมที่**ต่ำจนเกินไป**
จะไม่สามารถลดการใช้ถุงพลาสติกได้มากนัก

การ**จัดเก็บค่าธรรมเนียม**
ในอัตราที่สูง อาจจะทำให้
ผู้มีรายได้น้อยได้รับผลกระทบ

การ**จัดเก็บ**
ค่าธรรมเนียม
อาจทำให้มีการ**ใช้ถุงดำ**
มากขึ้น แต่ก็มีค่าใช้จ่าย
จึงไม่น่าเป็นห่วง

ควร**จัดเก็บในอัตราเดียวทุกขนาด**
ป้องกันการเลี่ยงไปใช้ถุงใบเล็กแทน

สรุปผลการสำรวจค่า WTP และ WTA

■ ค่า WTP

■ ค่า WTA

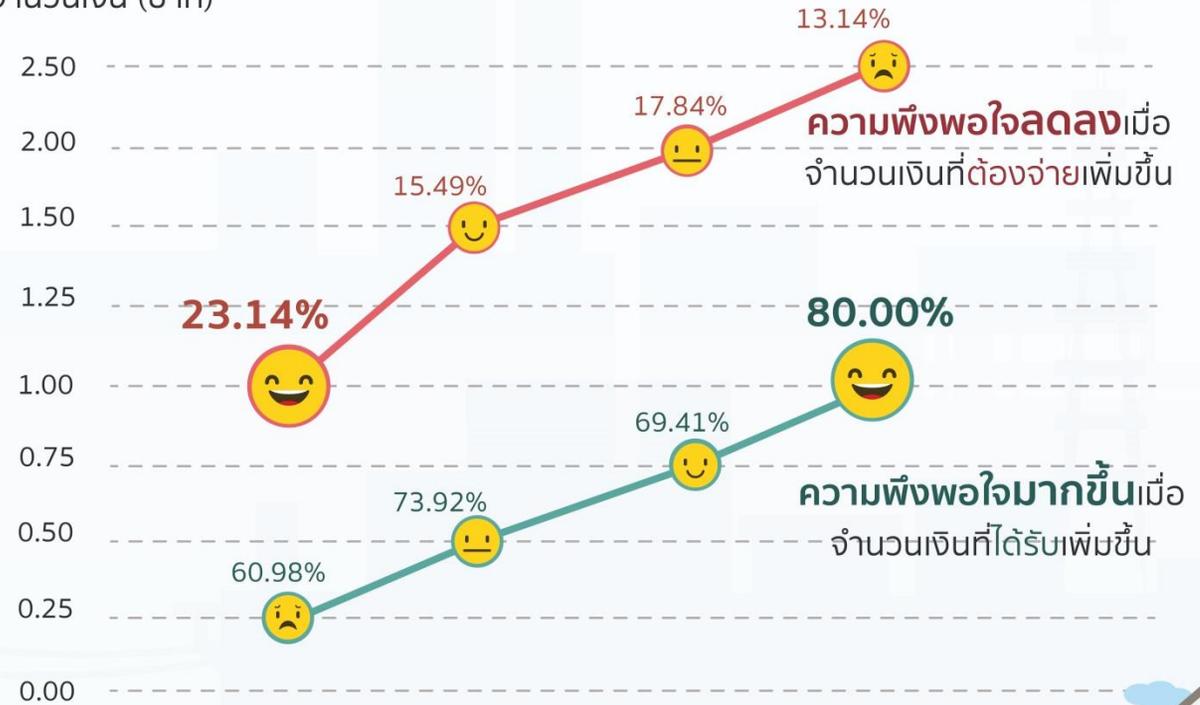
สรุปว่า..

ค่าความเต็มใจที่จะจ่าย จากแบบสอบถามเท่ากับ 1 บาท แต่ควรกำหนดให้สูงกว่า อาจเป็น 1.5-2 บาท/ถุง

ค่าความเต็มใจที่จะรับ จากแบบสอบถามประมาณร้อยละ 70 ยินดีที่จะรับคืนเงินสด ไม่ว่าจะ 0.75 บาท หรือ 0.25 บาท

จำนวนเงิน (บาท)

ความพึงพอใจลดลงเมื่อจำนวนเงินที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้น

ความพึงพอใจมากขึ้นเมื่อจำนวนเงินที่ได้รับเพิ่มขึ้น

การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติก

จัดเก็บค่าธรรมเนียม จากผู้ซื้อสินค้าที่ **ใช้ถุงพลาสติก**

เป็นมาตรการทางเศรษฐศาสตร์
ตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

ทำให้ผู้ซื้อสินค้าที่ใช้ถุงพลาสติก
มีต้นทุนในการใช้สูงขึ้น ส่งผลให้
มีการใช้ถุงพลาสติกลดลง

ค่าธรรมเนียมการจัดเก็บที่เหมาะสม

อ้างอิงได้จาก ผลการประมาณค่า
ความยินดีที่จะจ่าย **WTP**

หากกำหนดค่าธรรมเนียมให้สูงกว่า
ค่าความยินดีที่จะจ่าย ทำให้ผู้ซื้อสินค้า
ลดการใช้ถุงพลาสติกลง

การจัดเก็บค่าธรรมเนียมถุงพลาสติกจากผู้ซื้อ ณ จุดขายสินค้า

ร้านค้าสมัยใหม่

ร้านค้าสะดวกซื้อ

ร้านค้าขายปลีกทั่วไป

ผู้ซื้อสินค้า

ผู้เสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซื้อสินค้า

ผู้รับภาระค่าธรรมเนียม

ร้านค้า

ผู้ส่งรายได้
ค่าธรรมเนียมให้รัฐ

การจัดเก็บรูปแบบนี้ ใช้ได้เฉพาะร้านค้าสะดวกซื้อและร้านค้าสมัยใหม่ แต่ไม่สามารถครอบคลุมถึงร้านค้าปลีกทั่วไป เนื่องจากยังไม่มีระบบการติดตามจัดเก็บค่าธรรมเนียม

การจัดเก็บค่าธรรมเนียมถุงพลาสติกจากผู้ซื้อ ณ โรงงานผลิต

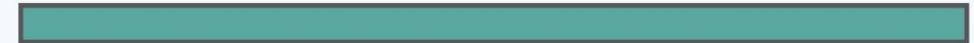
ร้านค้าสมัยใหม่

ร้านค้าสะดวกซื้อ

ร้านค้าขายปลีกทั่วไป

ผู้ซื้อถุงพลาสติก
มาจำหน่าย

ผู้เสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซื้อถุงพลาสติก/ร้านค้า
/ผู้ซื้อสินค้า แล้วแต่ว่าใคร
ต้องการหลักการ
ค่าธรรมเนียมให้ใคร

ผู้รับภาระค่าธรรมเนียม

ผู้ผลิตถุงพลาสติก

ผู้ส่งรายได้
ค่าธรรมเนียมให้รัฐ

การจัดเก็บรูปแบบนี้ **ครอบคลุมร้านค้าทุกประเภท**
เนื่องจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากต้นทาง
และยังสามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียมถุงพลาสติก
ได้ทุกชนิด ไม่จำกัดแค่ถุงแบบหูหิ้ว

การจ่ายเงินให้ผู้ซื้อลดการใช้ถุงพลาสติก

ผู้ขายสินค้าจ่ายเงินให้ผู้ซื้อ ที่ลดการใช้ถุงพลาสติก

เป็นมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่กระตุ้น
ให้ผู้ซื้อลดการใช้ถุงพลาสติก แต่ภาระ
ทางการเงิน ตกอยู่ที่ผู้ขายสินค้า

โดยผู้ขายสินค้าจะได้ประโยชน์
จากการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อ
ถุงพลาสติกไว้บริการลูกค้า

อัตราการจ่ายเงินให้ผู้ซื้อที่เหมาะสม

อ้างอิงได้จาก ผลการประมาณค่า
ความยินดีที่จะรับ **WTA**

หากกำหนดอัตราให้ใกล้เคียงกับค่า
ความยินดีที่จะรับ ทำให้ผู้ซื้อสินค้า
ลดการใช้ถุงพลาสติกลง

มาตรการที่เกี่ยวข้องในการจัดการถุงพลาสติก

รูปแบบการจ่ายเงินให้ผู้ซื้อลดการใช้ถุงพลาสติก

Cash Back

Reward Point

การให้เงินสนับสนุนกับผู้ซื้อถุงพลาสติก
ในรูปแบบของ**อัตราการคืนเงินสด** (ต่อถุง)

การให้แต้มรางวัลแก่ผู้ซื้อสินค้า ในรูปแบบของ
คะแนนสะสม ซึ่งสามารถนำมาใช้แลกรางวัล/เงินสดได้

ERTC ปักหมุดรักโลก

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม (สส)

ERTC Network

DEQP